

de jongelingsverenigingen het woord zou voeren, de enige Nederlanders op de sprekerslijst der sectie.⁴⁶

Op 24 april schreef De Groot zijn antwoord. Teleurgesteld en verontwaardigd berichtte hij dat hij zo'n 'buitengewoon en, bij uitzondering van alle of vele anderen, tegen mij ingesteld inquisitoriaal onderzoek' verwierp. 'Natuurlijk kom ik niet, nu ik ondervind, dat gij mij niet gaarne ziet.' De hoogleraar meende ook te weten 'waar u de schoen wringt': 'Gij wilt het niet bederven bij vele leden ... die mij verdenken'. Daarom moest hij nu tot 'eene veel bekrompener formule' toetreden, maar die zulks wensten hadden geen recht zich een 'Evangelisch Verbond' te noemen. Van dit 'strelen' van 'bekrompene zielen' was voor Gods Kerk geen heil te verwachten. 'De orthodox-confessioneele rigting', aldus de hoogleraar, 'draagt mede een groot deel der schuld, dat de moderne theologie zoo veel opgang ... maakt. Indien zij behalve anderen ook ons, Groningers, niet ... had verketterd ..., dan ware die uiterste rigting ... wel niet zoo algemeen toegejuicht, als nu tijdelijk plaats heeft. ... Die hervorming weigert, bereidt omwenteling'. Toch zag hij nog een lichtzijde aan wat gebeurd was: het zou een middel kunnen worden 'om u door zelfkennis tot aflegging van uw exclusivisme te leiden'. De Groot betwijfelde of hij dit nog op aarde zou beleven, maar één ding wist hij zeker: 'Uw orthodox-confessioneel beginsel moet en zal vallen, het evangelisch beginsel zal ... de zegepraal verwerven'. Hij besloot: '... voor den troon van Hem, die ons gekocht heeft met zijn bloed, ... reikt gij de nu nog terug getrokken hand aan / uwen met u in den Heer verbonden broeder / P. Hofstede de Groot'.⁴⁷

Op de dag dat hij dit schreef hield De Groot in het gezelschap te Groningen de lezing die hij eerst aan Stuart had aangeboden: 'een tijdgenoot der langstlevenden onder de Apostelen, als eerste getuige voor de oudheid en het gezag van boeken van het NT'. De bedoelde tijdgenoot was de gnosticus Basilides, wiens betekenis hij na lezing van Hippolytus' *Philosophumena* in januari 1866 'ontdekt' had. Nadat De Groot zijn lezing nog verder uitgewerkt had met behulp van vele andere getuigenissen uit de patres, vulde dit stuk het gehele juli-nummer van *Waarheid in Liefde* alsmede grote delen van de afleveringen van augustus en september. Het was duidelijk werk van een gedrevene. Aan zijn zoon schreef hij in die tijd: 'Dat God mij verwaardigt zulke vondsten te doen, waarmede de bestrijding der oudheid en echtheid der voornaamste Schriften des N.V. voorgoed wordt afgeslagen'.⁴⁸

46. Vgl. boven, noot 37. W. van Oosterwijk Bruyn was oprichter van de jongelingsverenigingen; *BL* I, 233v.

47. *Iets*, 21-25.

48. Notulen Theologisch Gezelschap, 186; *Waarheid in Liefde* 1866, 449-512, 579-592, 593-657; vgl. 1867, 676. Zie voor de gedrevenheid van P. Hofstede de Groot, waardoor hij bijvoorbeeld een getuigenis van 'Papias' opnam dat hij spoedig weer herroepen moest: *Waarheid in Liefde* 1866, 625v., 657; 1867, 852v. P. Hofstede de Groot aan C.P. Hofstede de Groot, z.p., z.d. (fragment; tussen 24-4 en medio 6-1866), vgl. het fragment van 10-6-1866 over hetzelfde onderwerp; Archief Hofstede de Groot 30 (bladen 3 en 24).